

Subotica na starim kartama i mapama

Историјски архив Суботица
Historijski arhiv Subotica
Szabadkai Történelmi Levéltár
The Historical Archives of Subotica

**СУБОТИЦА НА СТАРИМ КАРТАМА И МАПАМА
SUBOTICA NA STARIM KARTAMA I MAPAMA
SZABADKA A RÉGI TÉRKÉPEK TÜKRÉBEN
SUBOTICA ON OLD CHARTS AND MAPS**

СУБОТИЦА, SUBOTICA, SZABADKA
2011

Autori izložbe i kataloga/A kiállítás és a katalógus szerzői:

Zoran Vukelić, Stevan Mačković, Zolna Matijević,
Dr. Mészáros Zoltán, Tatjana Segedinčev

Izdavač/Kiadó:

Istorijski arhiv Subotica / Szabadkai Történelmi Levéltár
www.suarhiv.co.rs

**Grafička obrada i tehnička priprema/Grafikai és technikai
előkészítés és munkálatok:**

Hézsó Zsolt

Korektor/Korrektor:

Rudolf Gerhardt

Design and Prepress:

REFRESH

Boris Cupać, Branislav Kolar

Tiraž/Példányszám:

1000

Print:

NEOPRESS Subotica

CIP - Каталогизacija у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

912.43 (497.113 Суботица) (083.824)

СУБОТИЦА на старим картама и мапама = Subotica na starim
kartama i mapama = Szabadka a régi térképek tükrében =
Subotica on old charts and maps / [autori izložbe i kataloga
= a kiállítás és katalógus szerzői Boriša Radovanović [et
al.]. – Subotica : Istorijski arhiv Subotica, 2011 (Subotica
: Neopress) . – 31 str. : karte, crteži ; 18 x 28 cm

Tiraž 1. 000. – Str. 3-6: Uvod = Bevezető / Stevan Mačković.

ISBN 978 – 86 – 907967 - 5 -5

1. Уп. Ств. Насл. 2. Вукелић, Зоран [аутор] [аутор
изложбе]

а) Суботица – Карте – Планови – Изложбени каталози
COBISS. SR – ID 265780231

21

UVOD

Istorijski arhiv Subotica u okvirima proslave Dana Grada, priređuje izložbu „SUBOTICA NA STARIM KARTAMA I MAPAMA“. Gotovo da nema arhiva koji nije imao izložbu sa sličnom tematikom. Tako je i naš arhiv koji čuva bogat kartografski materijal, ponajviše u posebnoj Zbirci (F:003. Kartografska zbirka 1556 -) ali i u drugim fondovima i zbirkama, odlučio da javnosti prikaže izložbu zasnovanu upravo na toj vrsti građe. Sama Zbirka sada ima 740 komada karata i mapa, pisanih latinskim, mađarskim, nemačkim i srpskim jezikom, podeljena je u tri segmenta, obuhvata i rukopisne karte iz perioda 1770.-1952., kao njen najvredniji deo.

Po najčešće korišćenim definicijama karta je smanjena, matematički konstruisana i uopštena slika Zemljine površine u ravni ili njenih pojedinih delova, koja na poseban grafički način prikazuje raspored, stanja i međusobne odnose raznih objekata i prirodnih i društvenih pojava, prikaz cele Zemljine površine ili nekog njenog dela u ravni.

No naše karte koje prikazujemo su sve to ali i mnogo više. One su dragoceno istorijsko svedočanstvo koje prati razvoj ovoga područja od malenog naselja do civilizovanog i urbanizovanog Grada sa preko 100 000 stanovnika. Posmatrano hronološki, od prve vedute na kojoj je 1697. godine iz logora Eugena Savojskog zabeleženo kako izgleda subotičko naselje sa tvrđavom, gledano sa obale Paličkog jezera, preko prve geografske karte iz 1778. godine, kada je trebalo premeriti grad, jednu godinu pre nego je Subotica proglašena Slobodnim Kraljevskim gradom, na kojoj se jasno vidi gradsko jezgro, autora Karla Leopolda Kovača i karte iz 1945. godine na kojoj su gradske vlasti ucrtale gde su padale savezničke bombe do karte sreza iz 1964. godine, Subotica je prešla dugačak razvojni put. Svaka od tih ranijih stepenica ostala je zabeležena i na kartama.

Tako se mogu pratiti i promene imperiuma, državnih granica. Svedoci smo kako su se one menjale i zadnjim desetlećima. A Subotica je kao i u prethodnim periodima, ostajući u srcu plodne Panonije, rasla i razvijala se. Upravo je tematski centar postavke izložbe sama Subotica ali uz osvrt i praćenje i okolnih naselja, koja su joj gravitirala i pripadala, ali ne zaobilazeći ni državno pravne promene koje su se dešavale. Ova izložba treba da približi tu - kartografsku vrstu arhivske građe široj javnosti, ali i istoričarima i drugim specijalistima svojih užih oblasti, kojima ona može da posluži da bi stare karte interpretirali kao prvorazredne istorijske izvore. One to i jesu, jer same po sebi beleže istorijsko-geografske procese u prostoru. Upoznavanjem prostorne

1805. SUBOTICA, BAUER / SZABADKA, BAUER

dimenzije istorijskih događaja, olakšano je uočavanje međuzavisnosti prostora i događanja u njemu, odnosno sagledavanje čoveka i njegovih delatnosti u njegovoj prirodnoj sredini kao i uticaj čoveka na oblikovanje prirodnog i kulturnog pejzaža. Kako prošlost svih razdoblja ove regije ima i svoju prostornu dimenziju, odigrala se u prostoru i ostavljala tragove u njemu, praćenjem kartografskog beleženja tih procesa, sagledava se praktično sama srž istorije Subotice.

I ovoga puta izložci su načinjeni od kombinacija skeniranih originala koji su zatim štampani kao i dela koje čine originalni dokumenti.

U Subotici, avgusta 2011.

Stevan Mačković, direktor IAS

4

BEVEZETŐ

A Szabadkai Történelmi Levéltár a Városnapi ünnepekhez kapcsolódva rendezi meg kiállítását Szabadka a régi térképeken címmel. Szinte nincs is olyan levéltár, amely ne rendezett volna hasonló témájú kiállítást. Levéltárunk is gazdag térképészeti anyagot őriz. Ezeknek zöme az F:003 Térképtár 1556- gyűjteményben található, de más fondokban is vannak térképek. Ezért döntöttünk úgy, hogy

mindezt bemutatjuk a közönségnek. Magában a térképtárban jelenleg 740 térkép van, ezeknek feliratai latin, magyar, német és szerb nyelven íródtak. A gyűjtemény három részre tagolódik, ennek első, legértékesebb része 1770 és 1952 között keletkezett.

A legáltalánosabban használt definíció szerint a térkép olyan felszínt megjelenítő ábrázolás, amely természeti és társadalmi típusú tárgyakat és jelenségeket jelenít meg, ezt meghatározott matematikai és mértani szabályok és törvények szerint vetíti a síkba, így általánosítva, méretarányosan kicsinyítve, és sajátos grafikai jelrendszerrel ábrázolja a földfelszínt ill. annak egy részét.

1868. SUBOTICA / SZABADKA

Térképeinkre mindez igaz, de számunkra ettől még sokkal többet is jelentenek. Értékes tanúi annak a folyamatnak, ahogy egy kis település civilizált, urbanizált, több mint 100 000 lakosú várossá válik. Szabadka térképeken történő ábrázolása sokat változott. Az 1697-ben készült első, a Palicsi-tó partján, Savoyai Eugén táborában keletkezett, a szabadkai várat ábrázoló panorámakép. Az első, 1778-ból származó Kováts Leopold Károly által készített várost felmérő földrajzi térkép egy évvel Szabadka szabad királyi várossá nyilvánítása előtt keletkezett, ezen is világosan látszik a városi tő. Aztán 1945-ben a városvezetés megbízásából megrajzolták a szövetségesek bombáinak becsapódási helyét is. Végül Szabadka járás 1964-es térképe is elkészült. A bejárt út nyomai a térképeken is megmaradtak. Térképeken nyomon követhetők az impériumváltások, az államhatárok változásai, mint ezt az elmúlt évtizedekben is láthattuk. Szabadka azonban, dacolva a változásokkal a termékeny Pannónia szívében nőtt és fejlődött. A Szabadka vonzásköréhez tartozó települések bemutatásán kívül pont ennek az állításnak bizonyítása is célunk e kiállítás megrendezésével. Természetesen az államjogi történéseket sem hagyhattuk ki. Ez a kiállítás a széles közönséghez is közel szeretné hozni a Levéltár térképészeti anyagát, de a történészeknek és más

szakemberek számára is elsőrangú történelmi forrásként szolgálhatnak, hiszen térbeli történelmi és földrajzi változásokat rögzítenek. A történelmi események térbeli dimenziójának megismerésével, egyértelművé válnak a tér és az ott zajló események összefüggései, illetve megismerhető az ember és annak tevékenysége egy természetes környezetben, és az is, ahogy tevékenységével hat környezetének megváltoztatására. Mint ahogy minden régió múltjának szakaszai térbeli dimenzióval is rendelkeznek, hiszen a történelem a térben zajlik és ott hagy nyomokat maga után. A nyomok térképek segítségével történő követése betekintést nyújt számunkra Szabadka történelmébe.

A kiállítási tárgyak ez alkalommal is részben az eredeti dokumentumok szkennelt reprodukciói, részben eredeti példányok.

Szabadka, 2011 augusztusa

Stevan Mačković, a SzTL igazgatója

1747. SUBOTICA, KAYSSER / SZABADKA, KAYSSER

6/

KARTE KAO ARHIVSKA GRAĐA

Arhivsku građu - kartografski materijal, na osnovu koga je nastala izložba, predstavice ćemo najkraće, a opet najtačnije u okviru istorijskih relacija u kojima je nastajao. Ne ulazeći u istorijsko-geografske analize, kao ni kartografiju kao posebnu naučnu disciplinu, dajemo samo najosnovnije okvire nastanka kartografskih prikaza koje smo odabrali za izlaganje.

Najveći deo karata u fondu Zbirke karata je nastao delovanjem gradske uprave, kao tvorca registraturskih dokumenata. Posle dobijanja statusa slobodnog i kraljevskog grada 1779. godine, Subotica dobija gradsku samoupravu. Od tada se spisi primaju u okviru pisarnice grada, a isti se rešavaju u okviru gradskih tela i službi. Od ovoga vremena su ostali sačuvani dokumenti proistekli iz svakodnevnog rada resornih

tehničkih odeljenja, kasnije građevinskih i inženjerskih ureda. Karte, mape, planovi su sačuvane i u okviru serije opštih spisa kao prilozi nekom predmetu.

Naknadnim arhivističkim sređivanjem, primenjujući sistem tematskog sređivanja i izdvajanjem od tvoraca dokumenata iz ovih organa koji su stvarali registraturski materijal, nastaje Zbirka karata Istorijskog arhiva Subotica (F:003)¹.

Prikazane karte najvećim delom su nastajale za potrebe rada gradske uprave, počevši od samog njenog formiranja 1743. godine pa do polovine 20. veka. One se većinom nalaze u fondovima: F:261. Magistrat povlašćene kraljevsko komorske varoši – Sent Marija (Subotica) (1743-1779); F:272. Magistrat slobodnog kraljevskog grada – Subotica (1779-1849); F:273. Gradsko načelstvo – Subotica (1849-1860); F:002. Gradsko veće

PEČAT GRADA DO 1743.
/ A VÁROS PECSÉTJE

slobodnog kraljevskog grada – Subotica (1861 – 1918); F:047. Gradsko poglavarstvo – Senat grada Subotica (1918-1941); F:060. Gradsko načelstvo Slobodnog kraljevskog grada – Subotica (1941-1944); F:068. Gradski narodni odbor Subotica (1944 – 1955).

¹ Istorijiski arhiv Subotica, F:003. Zbirka planova i geografskih mapa (1556-1976).

Karte su takva arhivska građa koja se vrlo često traži i upotrebljava prilikom istraživanja i pisanja stručnih i naučnih radova. Zahvaljujući njihovom kompleksnom i višeznačnom sadržaju, mnoštvu podataka koje one sadrže, mnogi događaji koji se tiču prošlosti grada i okoline mogu nam postati jasniji.

Opšti razvoj i napredak društva su zahtevali izradu što većeg broja raznovrsnih tipova karata, koje su u prvo vreme nastajale u rukopisnoj a kasnije i tehnički štampe. Njih su stvarali stručnjaci – kartografi iz raznih oblasti (katastra, geografije, geopolitike, vojske, civilne uprave, privrede itd.).

Prva veduta² Subotice, vezana je za pobednički pohod Eugena Savojskog 1697. godine i povratak njegove armije nakon Senčanske bitke, koja konači na obalama Paličkog jezera.³

1697. SUBOTIČKA TVRĐAVA / A SZABADKAI VÁR

² Veduta (italijanski: pogled, vidik) je slika ili grafika koja detaljno prikazuje deo grada ili arhitektonske objekte u pejzažu.

³ Original se čuva u Beču, Kriegsarchiv, Kartensammlung, H-III-C, 107 B. Kopija za potrebe našeg Arhiva je načinjena 1976. godine.

1778. SUBOTICA, KOVAČ / SZABADKA, KOVÁTS

U kasnijim periodima, na kartama 18. i 19. veka gde se predstavlja Subotica, prikazani su: vojna utvrđenja, ulična mreža grada, atari, pustare, vode, naselja oko Subotice (Mali Idoš, Palić, Čantavir, Bajmok, Tompa, Kelebija, Bačka Topola itd.), urbanistički i razvojni planovi, skice, lovišta, važna mesta i građevine u gradu i drugo.

Kada je kraljica Marija Terezija 7. maja 1743. godine u Pragu potpisala privilegiju kojom je subotički vojni šanac proglasila za kraljevsko privilegovano komorsko trgovište – pod imenom Sent Marija, stanovnici naselja konačno su mogli da se okrenu mirnodopskom načinu života. Od tog vremena beleže se nastojanja stanovnika naselja da se trgovište pretvori u grad.

Inženjer Karlo Leopold Kovač je 1778. godine završio rukopisnu kartu Subotice⁴, najstariju nama poznatu kartu gradske teritorije na kojoj vidimo pojedinačno ucrtane parcele i kuće. Posmatranjem karte uočavamo da je naselje zauzimalo veliku površinu sa raštrkanim kućama i još uvek je više ličilo na selo nego na grad. Tek sedamdesetak kuća na ovoj karti izgleda kao da su građanske kuće svojom dužom stranom okrenute ulici, iako je tada u gradu već bilo 2 327 domova. Ova karta istovremeno prikazuje Suboticu pre prvih planskih regulacija.

Presudnu ulogu u potrebi za većim brojem specijalističkih karata odigrao je čin proglašenja Subotice slobodnim kraljevskim gradom, 1779. godine. Tom poveljom, gradska uprava, bila je obavezna pored ostalog i da izrađuje raznovrsne mape i planove kojima se uređuju vlasnički odnosi ali i daju konture urbanističkog izgleda Subotice i njene okoline. Najznačajniji kartografi ovog područja toga doba su gradski inženjeri Gabriel Vlašić (Vlasity)⁵ i Josip Vistigner (Wüstinger) kao i županijski inženjer Antun Bauer. Oni rade na premeravanju gradskog atara, sastavljanju zemljišnih knjiga i drugim od strane gradskih vlasti dobijenim zadacima, koji čine začetak urbanističkih poslova.

Kartografski materijal ovoga perioda nalazi se i u fondovima kraljevskih komesara (F:005. Mihalj Irmenji, kraljevski komesar - Subotica (1782-1788); F:008. Jožef Gludovac, kraljevski komesar - Subotica (1788-1790); F:013. Ferenc Skulteti, kraljevski komesar - Subotica (1819-1823); F:016. Pal Etveš, kraljevski komesar - Subotica (1840-1845), koji su upravo i imali zadatak da rade na sistematskom regulisanju stanja u čitavom nizu oblasti društva i odnosa u gradu.

Na kartama 19. veka možemo da pratimo i ekonomski razvoj grada i okoline. Striktno su određena mesta za: poljoprivredu, lov, građevinarstvo i druge privredne delatnosti. U ovom vremenu začet su turizam i moderna industrija. Palić postaje otmeno i omiljeno turističko mesto, periferiju Subotice „gradi“ industrija. Formiran je centar grada, kakvog ga poznajemo i danas.

⁴ Grad "Sent Maria" (Subotica) sa pustarama, original se nalazi u Bečkom arhivu (Hofkammerarchiv).

⁵ Gabriel Vlašić (Gabriel Vlasity). U službi Grada delovao je više od 33 godine. Podataka o njemu ima u fondu F:013 Ferenc Skulteti.

Karte 18. i 19. veka predstavljaju originalna i istraživačima nezamenjiva dokumenta pomoću kojih dobijaju potpuniju sliku istorijskih dešavanja i rasta grada i okoline.

1857. KIS-HEGYESZ / KISHEGYESZ

Karte novijeg vremenskog perioda - iz 20. veka, mogu se pronaći u okviru zbirke karata (F:003), ali i u okviru drugih arhivskih fondova koji se čuvaju u Istorijskom arhivu - F:047. Senat grada Subotica (1918-1941); F:060. Gradsko načelstvo Slobodnog kraljevskog grada - Subotica (1941-1944); F:068. Gradski narodni odbor Subotica (1944 - 1955), najčešće u građevinsko - tehničkim odeljenjima ili u okviru opštih spisa.

Kartografski materijal predstavlja veliku vrednost za naučno istraživanje, stručne radove i praktično korišćenje. Prilikom pisanja stručnih radova iz raznih oblasti su korišćene kao arhivski izvori i dokumenti.

Originalna karta je unikat i dokumenat u pravom smislu reči jer svedoči o jednom određenom stanju ili položaju. Kod karata kao dokumenta subjektivnost se svodi na minimum. Karta nastaje sistematskim premerom, bez obzira na to ko je taj premer vršio.

Prikazane karte na izložbi su geografske karte opšteg tipa ali i specijalne karte. Karte opšteg tipa prikazuju teren, njegovu konfiguraciju, prirodni zemljin pokrivač, hidrografiju, naselja, saobraćajne mreže, državne i druge (administrativne) granice i objekte kulturnog i privrednog značaja. Specijalne karte prikazuju elemente koji ulaze u sastav opšte karte kao: fizičko-geografske:geološke, pedološke, hidrografske, botaničke i druge; socijalno-ekonomske: privredne, energetske, transportne, poljoprivredne; socijalno-geografske: etnografske, demografske, političko-administrativne, istorijske, arheološke.

Na izložbi su prikazane i izvorne štampane karte ali i doctane karte (iste karte sa unetim novim detaljima).

SUBOTICA, PARKOVI / SZABADKA, PARKOK

U okviru 20. veka karte su na mađarskom i srpskohrvatskom jeziku. Završetkom Prvog svetskog rata 1918. godine doći će do reorganizacije gradskog Građevinskog odeljenja. Uskoro će na njeno čelo biti postavljen mladi i sposobni inženjer Kosta Petrović (1891-1965). Pod njegovim rukovođenjem izvršeno je novo numerisanje kuća, kvartova, planova ulica, izvršena je nova regulaciona osnova, numerisanje salaša, upisa u gruntovni list pojedinih značajnih građevina. Nakon izvršene regulacione osnove na inicijativu Koste Petrovića je odštampana nova karta grada Subotice i Palića 1928. godine u srazmeri 1:10.000. Ta karta je prikazana na izložbi, a prilikom proučavanja istorije grada međuratnog perioda do danas je ostala nezamenjiva.

Prikazane karte se odnose na izgled ulica, ali i katastarsko premeravanje građevinskih reona, automobilskih puteva, subotičkih parkova, formiranje Subotičkog sreza, itd.

BAJMOK / BAJMOK 1907.

TÉRKÉPEK A LEVÉLTÁRBAN

Azokat a levéltári térképeket, amelyekből válogatva kiállításunk létrejött, a legrövidebben, ám a legpontosabban úgy mutathatjuk be, ha bemutatjuk azt a történelmi viszonyrendszert, amelyben létrejöttek, nem részletezve sem a történetföldrajzi vonatkozásokat, sem a térképészetet, mint külön tudományos diszciplínákat, csak a legszükségesebbeket közölve, a kiválasztott térképek létrejöttének körülményeit ismertetve.

Térképtár gyűjteményünk legtöbb térképe a városigazgatás működése folytán keletkezett. Az 1779-ben megszerzett szabad királyi városi státus önkormányzatisággal járt. Ettől kezdve a beadványokat a városi hivatal veszi át, és oldja meg a városi testületek és szolgálatok révén. Ekkortól őrizték azokat az iratokat, amelyek a közigazgatásban keletkeztek, a részlegek, a technikai osztályok, majd a városépítési és mérnöki hivatalok naponkénti működése folytán. A térképek, helyrajzok, tervek iratok mellékleteiként is fennmaradtak.

Később a levéltárban az iratok rendezésében a téma szerinti rendezés elvét alkalmazva az iratanyagból elkülönítettük a térképeket, és így jött létre a Szabadkai Történelmi Levéltár F:003-as gyűjteménye.⁶ A kiállított térképek legnagyobb részét a városigazgatás szükségleteihez készült, annak létrejöttétől, 1743-tól a 20. század közepéig. Ezek többsége a következő fondokban található: F:261. Szent-Mária kiváltságos királyi kamarai mezőváros tanácsa (Szabadka) (1743-1779), F:272. Szabadka szabad királyi város magisztrátusa (1779-1849), F:273. Városi igazgatóság - Szabadka (1849-1860), F:002. Szabadka Szabad Királyi Város Tanácsa - Szabadka (1861-1918), F:047. Városi Elöljáróság - Szabadka (1918-1941), F:060. Szabadka thj. Város Polgármesteri Hivatala - Szabadka (1941-1944), F:068. Városi Népbizottság - Szabadka (1944-1955).

A levéltári iratok közül a térképeket gyakran használják szak- és tudományos munkák megírásához. Mivel komplex és több jelentéssíkú információt hordoznak, sok kérdést megvilágítanak városunk és környéke történetéből.

A társadalom sokrétű fejlődése egyre számosabb és többféle térkép kidolgozását igényelte. Ezeket kezdetben kézzel rajzolták, írták és adták ki, hogy később már nyomtatásban is megjelenjenek térképek. Különböző profilú szakemberek készítették őket (földhivatali, geográfus, geopolitikai, katonai, civil közigazgatási, gazdasági stb.).

Az első panorámakép Savoyai Eugén 1697-es győzelmes

⁶ Szabadkai Történelmi Levéltár F:003. Térképtár 1556-

EUGEN SAVOJSKI (1663-1736) / SAVOYAI EUGÉN

hadjáratahoz kapcsolódik, amikor a zentai csata után a Palics-tónál állomásozik.⁷ A későbbi korszakokban, a 18. és 19. században a térképeken sokféle dolgot ábrázoltak: erődítményeket, a város utcahálózatát, a város körüli térségeket, pusztákat, vizeket, a Szabadka környéki településeket (Kishegyest, Palicsot, Csantavért, Bajmokat, Tompát, Kelebiát, Topolyát), városrendezési tervek, vázlatokat, vadászterületeket, fontos helyeket és épületeket, és még egyebeket.

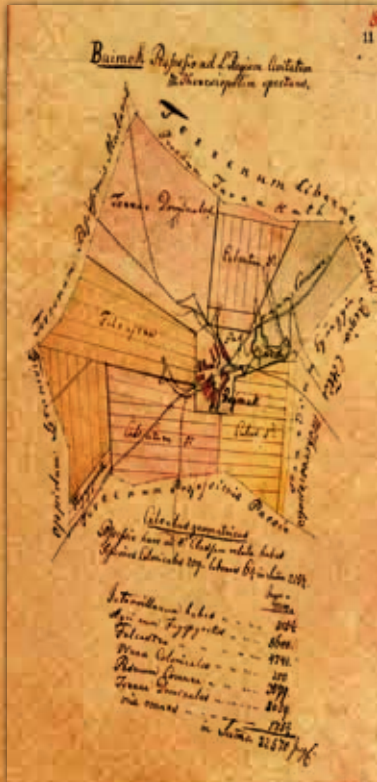
Amikor Mária Terézia 1743. május 7-én Prágában aláírta a szabadkai katonai sáncokat szabad mezővárossá nyilvánító privilégiumot és „Sent Mariavá” nyilvánította, a városlakók végre a békebeli életmódra térhettek át. Ekkortól törekednek arra, hogy a mezővárost szabad királyi várossá tegyék.

Kováts Leopold Károly mérnök 1778-ban fejezte be kézíratos térképét Szabadkáról⁸, ez az általunk ismert legrégebbi várostérkép, amelyen külön-külön láthatjuk az egyenként rajzolt telkeket és házakat. A térképet szemlélve észrevehetjük, hogy a település nagy területet foglalt magába, a házak szétszórva álltak, a település még mindig jobban hasonlított egy falura, mint egy városra. Mindössze kb. hetven ház néz ki úgy, mintha egész hosszukkal az utca felé fordulnának, noha ekkor már 2327 ház állt. Ez a térkép egyben azt is megmutatja, hogy hogyan nézett ki Szabadka az első rendezési terv előtt.

⁷ Az eredetit Bécsben őrzik, Kriegersarchiv, Kartensammlung, H-III-C, 107 B. Levéltárunk számára a kópiát 1976-ban készítették.

⁸ „Sent Maria” (Szabadka) a pusztáival, az eredeti a Bécsben található (Hofkammerarchiv).

A térképek iránti igény megnövekedésében döntő szerepe volt a város szabad királyi várossá nyilvánításának, 1779-től több szaktérképre volt szükség. Az adománylevél feladatul szabta a városigazgatásnak, hogy különböző terveket és térképeket rajzoljanak, amelyekkel rendezik a birtokviszonyokat és megadják a város és környéke tervezett, szabályozott képét. Térségünk legjelentősebb térképészei az akkori városi mérnökök voltak Gabriel Vlasity⁹, Wüstinger József és a megyei főmérnök Bauer Antal. Ők mérték fel a város területét, földkönyvet vezettek és a városi hatóságoktól kapott egyéb feladatokat oldották meg, mindez a városrendezés gyakorlatának kezdetét jelenti.

1805. BAJMOK, BAUER / BAJMOK BAUER

Az ebből az időből származó térképek a királyi biztosok működéséről megmaradt fondokban találhatóak: F:005. Ürményi Mihály, királyi biztos - Szabadka (1782-1788); F:008. Gludovác József, királyi biztos - Szabadka (1788-1790); F:013. Scultety Ferenc, királyi biztos - Szabadka (1819-1823); F:016. Eötvös Pál, királyi biztos - Szabadka (1840-1845). A királyi biztosok feladata az volt, hogy a rendszer fenntartását biztosítsák a város társadalmának különböző vonatkozásait illetően, de a társadalmi viszonyok tekintetében is.

⁹ Gabriel Vlasity (Gabriel Vlačić). 33 évig állt a város szolgálatában, a róla szóló adatok az F:013-ban a Ferenc Skultetiről szóló fondban vannak.

1817. ŠUME / ERDŐK

A 19. század térképein követhető a város és környéke a fejlődése. Pontosan meghatározták a mezőgazdasági, a vadászati, építkezési és más tevékenységeknek a helyeit. Ebben az időszakban jelenik meg a turizmus és az ipar. Palics fényűző és közkedvelt fürdőhely lett. A város periferiáin pedig az ipar építi ki létesítményeit. A városközpont is felveszi a ma ismert formáját.

A 18. és 19. század térképei olyan eredeti okmányok, amelyek pótolhatatlanok a kutatók számára, általuk kaphatnak teljesebb képet a város és környéke történéseiről és fejlődéséről.

Az újabb térképek - a 20. századból - javarészt a F:003-as fondban a Térképtárban találhatóak, azonban más fondokban is van belőlük: F:047. Városi Előljáróság - Szabadka (1918-1941); F:060. Szabadka thj. Város Polgármesteri Hivatala - Szabadka (1941-1944); F:068. Városi Népbizottság - Szabadka

(1944-1955). A térképek általában az általános iratok ill. az építésügyi technikai részlegben találhatóak.

A térképészeti okmányok fontosak a tudományos kutatások szempontjából, a szakmunkák és a gyakorlati felhasználás szempontjából. A szakmunkák írásakor forrásként használták őket. Az eredeti térkép egyszeri, egyedi darab, mégpedig a szó legteljesebb értelmében, hiszen egy adott helyzetről és az akkor érvényes állapotokról ad információkat. A térképeknél a szubjektivitás lehetősége minimális, mert egy térkép szisztematikus mérések eredményeként jön létre, attól függetlenül, hogy ki végezte azt.

A kiállítás térképei között vannak általános földrajzi térképek, de speciális térképek is. A földrajzi térképek a tér felszínét, annak objektumait, azok helyzetét, vízrajzát, településeit, úthálózatát, állami és egyéb (adminisztratív) tagolódását, és a kultúra és gazdaság szempontjából fontos tereptárgyakat mutatja be. A szaktérképek olyan

elemeket jelenítenek meg, amelyek részei az általános térképeknek, mint amilyenek a: tényleges földrajzi alakzatok, geológiai, talajtani, vízrajzi, botanikai és más jellemzők, ezen kívül a társadalmi-gazdasági, szociális, gazdasági, energetikai, közlekedési, mezőgazdasági, társadalom-földrajzi, néprajzi, népesedési, politikai és adminisztratív, történelmi és archeológiai adatokról is képet adhatnak.

A kiállításon olyan térképek is megtalálhatók, amelyek változatlan formában láthatók, úgy ahogy azokat kiadták, de olyanok is, amelyekbe kiadás után rajzoltak be új elemeket.

1923. GRANICE SUBOTICE / SZABADKA HATÁRAI

A 20. századi térképek magyar és szerbhorvát nyelven készültek. Az első világháború 1918-as befejezése a városigazgatásban, annak technikai részlegében is változást hozott. Hamarosan egy fiatal és tehetséges mérnök, Kosta Petrović (1891-1965) kerül ennek élére. Az ő vezetésével végezték el a házak, a városnegyedek, számozását. Új városrendezési elveket fektettek le, átgondolták az utcahálózat rendszerét. Megszámolták a tanyákat, és bevezették az ingatlan-nyilvántartásba a jelentős épületeket. Miután a város újra szabályozása megtörtént, Kosta Petrović kezdeményezésére kinyomtatták Szabadka és Palics új térképét 1928-ban 1:10.000-es arányban. Ezt a térképet is kiállítottuk, és a város két világháború közötti történetének tanulmányozásában máig pótolhatatlan. A kiállítás térképei bemutatják az utcahálózatot, de a város részeinek kataszteri méréseit, autóutakat, parkokat, a szabadkai járás kialakulását, és még sok egyébét.

CRTICE IZ HRONOLOGIJE KARTOGRAFSKOG PREDSTAVLJANJA SUBOTICE¹⁰

SZABADKA TÖRTÉNETÉNEK BEMUTATÁSA IDŐRENDEN, A TÉRKÉPEK SEGÍTSÉGÉVEL¹¹

Sama izložba i prateći katalog su koncipirani u jednoj hronološkoj liniji, od najstarijeg predstavljanja grada ka novijim oblicima. No, smatrali smo da mala dopuna i proširivanje sa podacima zasnovanim prvenstveno na analitičkim opisima Kartografske zbirke (F:003), može svima zainteresovanima dati još potpuniji uvid u temu.

A kiállítás és az azt bemutató katalógus a történesek időrendjét követi, a legrégebbi városábrázolásoktól a maiakig. Ugy véltük, hogy ez, a Térképtár (F:003) leírásaira támaszkodó kiegészítés az érdeklődők számára még teljesebb betekintést nyújt.

1697.

Prva veduta (veduta = Veduta je talijanski izraz za pogled, i često se koristi za pejzažni prikaz grada) načinjena iz logora Eugena Savojskog na obali Palića.

Az első panorámakép, a Palics partjáról, Savoyai Eugén táborában készült.

1747.

Grad "Sent Maria" (Subotica) sa pustarama, original se nalazi u Bečkom arhivu (Hofkammerarchiv), kserokopija. Autor: inž. K.J. Kajser (C. J. Kaysser).

Szent Mária (Szabadka) város, a környező pusztákkal. Az eredeti a bécsi Hofkammerarcivban található, nálunk fénymásolata van meg. Szerző: K. J. Kaysser.

1776.

Kelebijski atar sa značajnim putevima, peskovitim područjima, javnim pašnjacima i pograničnim zonama. Autor: L. Kovač (Kováts Leopold) geometar, vojni arhitekta.

A kelebiai határ a jelentősebb utakkal, a homokos területekkel, közlegelőkkel, és a városhatár menti területekkel. Szerző: Kováts Leopold hadmérnök.

10 Subotice shvaćene u istorijskim granicama, zajedno sa okolnim pustarama. U današnje doba, to bi odgovaralo teritoriji Opštine Subotice.

11 Szabadka történelmi határait figyelembe véve, a környező pusztákkal. Ez mai értelemben többé-kevésbé Szabadka község területének felel meg.

1776.

Mapa pustare Zobnatica sa označenim privatnim posedima, javnim pašnjakom, značajnim putevima i granicama sa susednim područjima. Autor: Leopold Kovač (Kováts Leopold) geometar.

Zobnatica-pusztá térképe, a magántulajdon bejelölésével, közlegelőkkel, főbb utakkal, és a szomszédos területek határaival. Szerző: Kováts Leopold földmérő.

1778.

Karlo Leopold Kovač je završio rukopisnu kartu Subotice, najstariju nama poznatu kartu gradske teritorije na kojoj vidimo pojedinačno ucrtane parcele i kuće.

Kováts Leopold Károly az általunk legrégebbiként ismert kéziratós térképe, amelyen a berajzolt telkek és házak egyenként vannak jelölve.

1785.

Ker, najstariji deo grada na mapi iz 1785. godine.

Kér, a város legrégebbi része egy 1785-ös térképen.

1785. KER / KÉR

1785.

Severni deo pustare Tompa koji je posle graničnog spora 1786. godine dodeljen susednom feudalcu Orciju (Orczy). Autor: Talket (Tallkett), Budim.

Tompa-pusztá északi része, amely egy 1786-os területvita után szomszédos Orczy nemesé lett. Szerző: Tallkett, Buda.

1787.

Jezero Palić, Krvavo jezero i područje fabrike sode. Autor: Vajnert (Weinerth).

A Palicsi-tó, Vér-tó és a szódagyár területe. Szerző: Weinerth.

1787. PALIĆ / PALICS

1788.

Selo Šandor sa atarom (Aleksandrovo).
Autor: potporučnik Franc Balukanti (Balucanti Frantz)

Sándor (Aleksandrovo) falu és környéke.

Szerző: Balucanti Frantz alhadnagy.

1788.

Privatni posedi (5 vlasnika) na pustari Žednik (Nagyfény).

Autor: Vajnert (Weinerth).

Öt tulajdonos magánbirtoka Nagyfényen (Žednik). Szerző: Weinerth.

1789.

Karta slobodnog kraljevskog grada Subotice sa pustarama. Autor Gabriel Vlašić (Gabriel Wlassics) inženjer.

Szabadka szabad királyi város térképe a pusztáival. Szerző: Gabriel Wlassics mérnök.

1789. SUBOTICA I PUSTARE / SZABADKA ÉS A PUSZTÁK

1789.

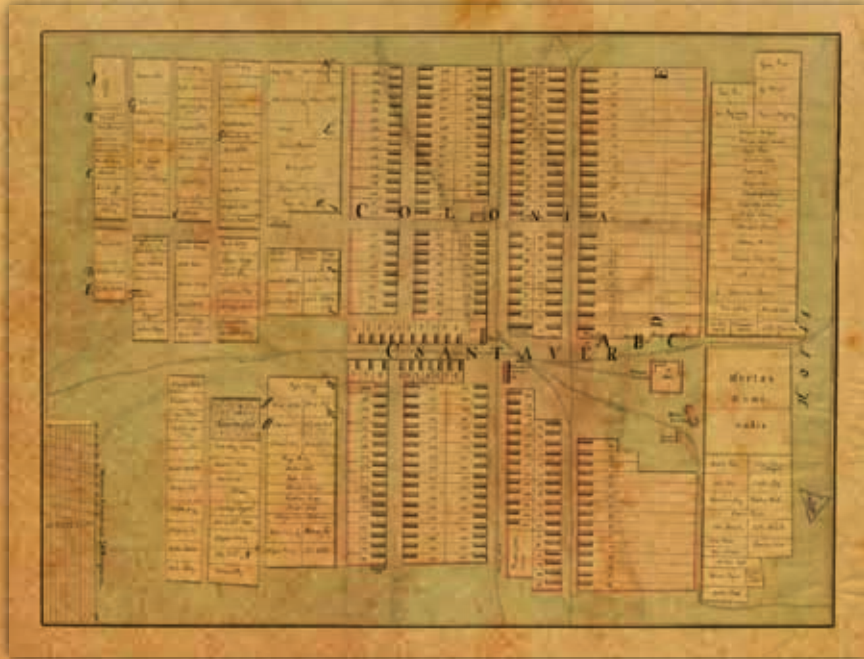
Inž. G. Vlašić je napravio kartu pustare Đurđin površine 6109 jutara.
Wlassics G. mérnök térképe a 6109 holdas Györgyén-pusztáról.

1799.

Najznačajniji regulacioni plan grada urađen je 1799. godine, ali je do danas očuvan samo njegov središnji deo koji prikazuje centar grada.
A legjelentősebb városrendezési terv 1799-ből, de máig csak a városközpontot bemutató középső része maradt fenn.

1794.

Čantavir, plan kolonizacije.
Csantavér telepítési terve.

1794. ČANTAVIR / CSANTAVÉR

1805.

Plan varoške šume i dudarnice. Autor: G. Vlašić.
A városi erdő és epreserdő tervrajza. Szerző: Wlassics G.

1823.

Plan Rogine bare. Autor: Vistingner (Wüstinger).
A Rogina-bara tervrajza. Szerző: Wüstinger.

1824.

Plan o spajanju jezera Palić sa Tisom preko potoka Kireš. Autor: Gabriel Aracki (Aradszky Gabriel) geometar.

A Palicis-tó és a Tisza, a Körös-patakon át történő összekötésének terve. Szerző: Aradszky Gabriel földmérő.

1838.

Potok Kireš (od Segedinske čarde do Lebuki humke) deo poseda u vlasništvu porodice Karas. Autor: Aleksandar Tot (Tóth Sándor).
Körös-patak (a Szegedi Csárdától a Lebuki-buckáig), a Kárász család birtokának része. Szerző: Tóth Sándor.

1842.

Projekat formiranja Paličkog parka.
A palicsi park terve.

1847.

Regulacioni plan Petrovaradinskog (danas Beogradskog) puta u slobodnom kraljevskom gradu Subotica. Autor: J. Verner (Werner).
A Pétervárad (ma Belgrád) út rendezési terve, Szabadka szabad királyi városban. Szerző: Werner J.

1856.

Privatni posed udove Jakoba Vojni u Staroj i Novoj Roglatici i u Zobnatici. Autor: Daniel Engelbreht (Engelbrecht Daniel).
Vojnich Jakab özvegyének birtoka Ó- és Új Roglaticán és Zobnaticán. Szerző: Engelbrecht Daniel.

1858.

Plan grada Marija Tereziopolis (Maria Theresiopolis) sa pustarama, vinogradima, baštama i označenim lovištima. Autor: P. Lalić (Lalits P.) gradski inž.
Mária Teresiopolis tervrajza a pusztákkal, szőlőkkel, kertekkel és a kijelölt vadászterületekkel. Szerző: Lalits P. városi mérnök.

1874.

Plan grada Subotice sa nazivima svih ulica i označenim kvartovima (I-VIII). Autor: Adolf Goldštajn (Goldstein Adolf).
Szabadka város tervrajza az összes utcánévvel és a városnegyedek bejelölésével (I-VIII). Szerző: Goldstein Adolf.

16/

1884.

Ulična mreža grada Subotice.

Autor: Kenjveš Tot Mihalj (Könyves Tóth Mihály).

Szabadka város utcahálózata. Szerző: Könyves Tóth Mihály.

1884. SUBOTICA /SZABADKA

1901.

Ulična mreža slobodnog kraljevskog grada Subotica sa javnim zgradama. Autor: I. Frankl ml..

Szabadka szabad királyi város utcahálózata a középületek bejelölésével. Szerző: ifj.Frankl. I.

1908.

Plan javnog gasnog osvetljenja slobodnog kraljevskog grada Subotice. Autor: A. Beriner (Beeriner A.).

Szabadka szabad királyi város közvilágításának (gáz) terve. Szerző: Beeriner A.

1920.

Granični pojas između Mađarske i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca od Donje Čikerije do Hajdujaraša (i do Tise). Autor nepoznat. *A Szerb-Horvát-Szlovén királyság és Magyarország közötti határövezet az alsó Csikériától Hajdújárásig és a Tiszáig. Ismeretlen szerző.*

Sve ulice od I - VIII kvarta dobile su nove nazive. Izrađen je novi privremeni plan Subotice bez Segedinskih vinograda, Aleksandrova i Palića.

Szabadka összes utcája új nevet kapott (I-VIII negyed), új, ideiglenes városterv készült, a Szegedi szőlők, Sándor és Palics nélkül.

1921.

Ulična mreža grada Subotica, (I-VIII kvart) sa nazivima ulica. Autor: Inž. Kosta Petrović i inž. Oton Tomandl.

Szabadka város utcahálózata (I-VIII negyed) az utcanevekkel. Szerzők: Kosta Petrović és Oton Tomandl mérnök.

1928.

Na inicijativu inž. Koste Petrovića 1928. je odštampana karta grada Subotice i Palića. Karta je izrađena u srazmeri 1:10.000 i štampana je kao prilog knjizi „Subotica i kupalište Palić“.

Kosta Petrović javaslatára 1928-ban 1:10.000 méretarányban kinyomtatták Szabadka és Palics térképét, a Subotica i kupalište Palić (Szabadka és Palicsfürdő) c. könyv mellékleteként.

1927. SUBOTICA / SZABADKA

1930.

Karta Automobilskih puteva u izdanju Automobilskog kluba Kraljevine Jugoslavije koji je osnovan 1922. godine kao Automobilski klub -Kraljevine SHS.

A Jugoszláv Királyság autóútjai a Jugoszláv Automobil Klub kiadásában. Ez utóbbit 1922-ben alapították meg a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság autóklubjaként.

1934.

Plan o upotrebi građevinskog materijala po zonama. Autor: Gradsko građevinsko odeljenje Subotica.

Az építkezési anyag felhasználásának terve zónánként. Szerző: Szabadka Építésügyi Osztálya.

1943.

Područje grada Subotica, administrativna podela. Na mapi iz 1929. Erne Lovasi (Lovászy Ernő) potpisnici: dr Veldi (Völgyi), Piškoti (Piskoty), Pinter (Pintér).

Szabadka város felosztása közigazgatási területekre egy 1929-es térképen. Szerzők: Lovászy Ernő (aláírók: Völgyi, Piskoty, Pintér).

1944.

Na karti savezničkog bombardovanja Subotice u leto i početkom jeseni 1944. godine naznačena su mesta gde su bačene i eksplodirale bombe kao i mesta neeksplozivnih bombi.

Szabadka bombázásának bemutatása 1944 nyarán és őszén. A térképen jelzik a felrobbant és a fel nem robbant bombákat is.

1944. BOMBARDOVANJE / BOMBÁZÁS

1945/6.

Granice opština (naselja) na teritoriji grada Subotica. Autor nepoznat.

Körzetek és települések Szabadka város területén. Ismeretlen szerző.

1948. SUBOTICA SREZ / SZABADKA KÖZSÉG

1954.

Plan Subotice, na karti štampanoj 1928. god., sa označenim granicama narodnih odbora: Kelebija, Stari Grad, Novi Grad, Novo Selo, Donji Grad, Mlaka i Aleksandrovo. Autor: Gradsko građevinsko odeljenje Subotica.

Az 1928-ban nyomtatott térképen a népbizottságok működési területét jelölték be. Ezek: Kelebija, Stari Grad, Novi Grad, Novo Selo, Donji Grad, Mlaka és Sándor. Szerző: Szabadka Építésügyi Osztálya.

1954.

Uređenje terena Turističko-Ribolovačkog udruženja „Palić“. Pedesetih godina na Paliću se uređuje obala, parkovi i sportski tereni.
A Palics Turista- és Sporthorgász Egyesület területének tervrajza. Az 1950-es években Palićson rendezik a tópart, a parkok és a sportpályák területét.

1964.

Privredna karta sreza Subotica. Autor: Borislav Putnik geodeta, izdanje: „Agrobiro” Subotica.
Szabadka járás gazdasági térképe. Szerző: Borislav Putnik földmérő. Kiadta: Agrobiro, Szabadka.

1976.

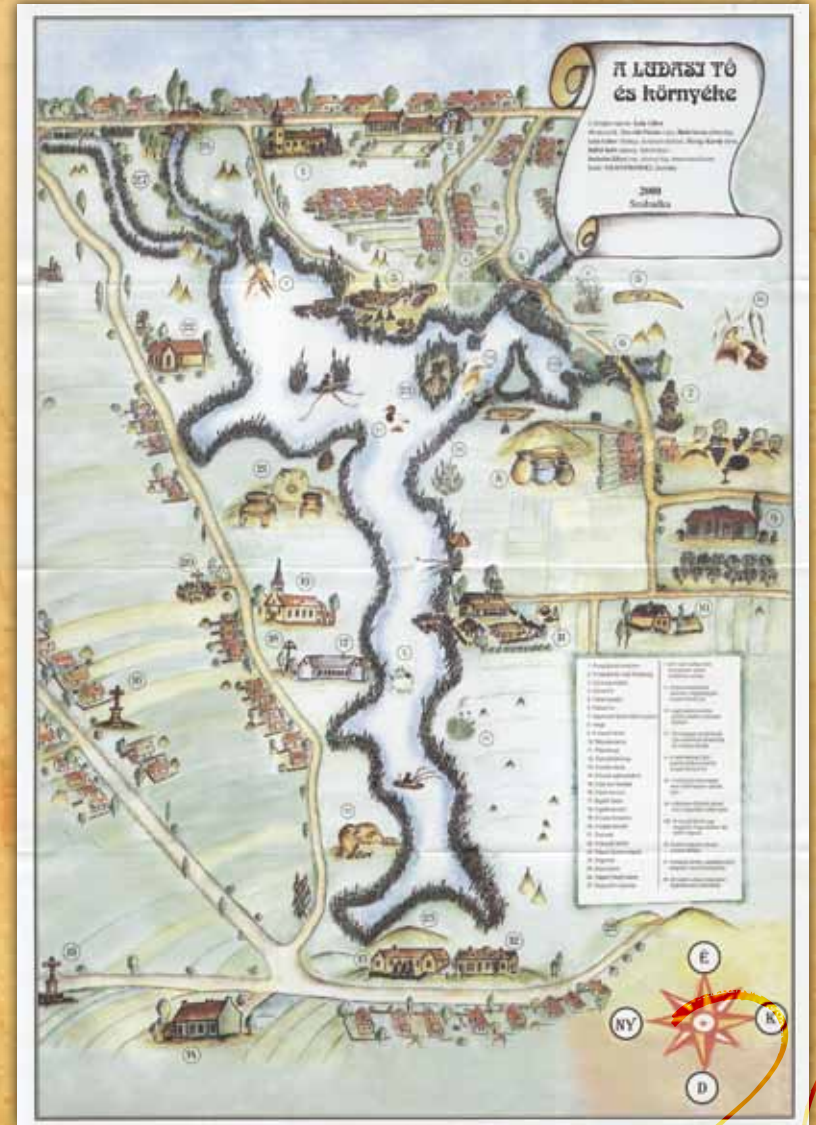
Područje opštine Subotica. Autor: Zavod za urbanizam i geodeziju.
Szabadka község területe. Szerző: Földmérési és Urbanisztikai Intézet.

2000.

Karta Ludoškog jezera sa okolinom. Autor karte je Gabor Laliya (Lalia Gábor) (1951-2008), geograf, viši arhivista Istorijskog arhiva Subotica.
A Ludasi-tó és környéke. Szerző: Lalia Gábor (1951-2008), geográfus, a Szabadkai Történelmi Levéltár főlevéltárosa.

Karta je sredstvo za zajedničko izražavanje misli nauke, tehnike i ostale ljudske delatnosti.

MOTO IZ PEDESTIH GODINA / MOTTÓ AZ ÖTVENES ÉVEKBŐL

POPIS IZLOŽAKA:

1.

Nakon odlučujuće bitke Velikog bečkog rata (1683-1699) – bitke kod Sente 11. septembra 1697. godine, armija Eugena Savojskog logorovala je na istočnoj obali jezera Palić. Tada je vojni kartograf na karti označio i utvrđenje SABATSKA, tj. tadašnju Suboticu.

A Nagy bécsi háború (1683-1699) döntő ütközete – a Zentai csata után 1697. szept. 11-én, Savoyai Eugén hadserege a Palicsi tó keleti partján táborozott. A katonai térképész feltüntette SABATSKA várát is, azaz az akkori Szabadkát is. F:003; 3.3.2.0.

Carte de la ville

2.

Teritorija oko potoka Kireš koja je bila predmet dugogodišnjeg vlasničkog spora između gradova Segedina i Subotice.

A Körös-patak környéke, mely terület hosszú éveken át a Szeged és Szabadka városok közötti birtokper tárgya volt. IAS/SzTL, F:271.1. Kaiszerova rukopisna karta privilegovane varošice „Sent Marija“ (Subotice) sa okolnim pustarama pod njenom upravom: pustare Tompa, Kelebija, Sebešić, Tavankut, Bajmok, Đurđin, Vamtelek, Nađfenj (današnji Žednik), Zobnatica, Čantavir, Verušić, i Ludaš.

Kaysser kéziratós térképe Szabadka (Szent Maria) mezővárosról és hatóságához tartozó pusztáiról: Tompa-, Kelebia-, Sebesics-, Tavankut-, Bajmok-, Györgyén-, Vamtelek-, Nagyfény-, Zobnatica-, Csantavér-, Verusics- és Ludas-puszták. IAS/SzTL, F:003.3.2.1.

3.

Rukopisna karta inž. Leopolda Kovača (Carolus Leopoldus Kováts) iz 1778. godine, na kojoj je prikazan sam grad Subotica (Maria Theresianopolis) gde se nazire današnja struktura grada sa označenim stajaćim i tekućim vodama.

Carolus Leopoldus Kováts kéziratós térképe Szabadkáról (Maria Theresianopolis) 1778-ból, melyen már felismerhetők térszerkezetének elemei és berajzolták az álló- és folyóvizeket is. IAS/SzTL, F:003.3.1.67.

4.

Šira teritorija slobodnog kraljevskog grada Subotice (Maria Thérésiopoll) iz 1789. godine, autora inž. Gabriela Vlašića (Gabriel Wlassics) sa selima, pustarama, pašnjacima, vinogradima, vodama i nazivima susednih teritorija: A - Kelebija, B - Sebešić, C - Tavankut, D

1789. DETALJ / RÉSZLET

1748. POTOK KIREŠ / KÖRÖS PATAK

- Verušić, E - Vamtelek, F - Đurđin, G - Nađfenj (današnji Žednik), H - Zobnatica, I - Ludoš, K - Selo Čantavir, L - Selo Bajmok, M - Selo Šandor (Aleksandrovo), N - Pašnjak Tompa, O - Mali pašnjak, P - Glavni putevi, Q - Vinogradi, R - Gradske livade, šume i vode, S - Pašnjaci oko grada, T - Kukuruzna polja, U - Jezera Ludoš, Palić i Kelebija.

Szabadka szabad királyi város (Maria Thérésiopolis) a területéhez tartozó falvakkal, pusztákkal, legelőkkel, szőlőkkel, vizekkel és a környező területek elnevezéseivel: A - Kelebia, B - Sebesity, C - Tavankut, D - Verusity, E - Vámtelek, F - Györgyén, G - Nagyfény, H - Zobnatica, I - Ludaš, K - Csantavér falu, L - Bajmok falu, M - Sándor falu, N - Tompa-legelő, O - Kis-legelő, P - országutak, Q - szőlők, R - városi rétek, erdők és vizek, S - város körüli legelők T - kukoricaföldek, U - Ludasi-, Palicsi- és Kelebiai-tavak. IAS/SzTL, F:003.1.3.17.

5.

Inženjer Kovač (Carolus Leopoldus Kováts) je 1785. godine ovekovečio izgled dela grada zvanog Ker, koji tada broji pet mlinova, 180 umeđanih porti sa 183 kuće i 15 kuća bez utvrđene porte.

Kováts (Carolus Leopoldus Kováts) mérnök 1785-ben megörökítette városunk Kérnek nevezett részét, melyben akkor öt malom, 180 mezsgyés porta 183 házzal, és 15 portán kívüli ház volt. IAS/SzTL, F:008. 11-F-243/gIud.1785

6.

Ulična mreža centra grada Subotice 1799. godine. Karta je objavljena u Monografiji Ištvana Ivanjija o slobodnom kraljevskom gradu Subotici 1892. godine.

Szabadka város központjának utcahálózata. A térkép Iványi István Szabadka szabad királyi város monográfiájában jelent meg 1892-ben. IAS/SzTL, F:003, 3.2.1.1.

Vajnertova (Weinerth) mapa iz 1787. godine prikazuje korito jereza Palić (Palitz) i Kravavog jezera koja su zajedno sa područjem fabrike sode podeljene na geometrijske slike.

Weinerth térképe. Az 1787-es térképen a Palics-tó pontos körvonala látható. IAS/SzTL, F:003.3.1.2.9.

7.

Karta iz 1794. godine Antona Lacko (Antonius Latzko) prikazuje Čantavir, planski uređeno selo deset godina nakon kolonizacije (1783).

Az 1794-ből származó térképen Csantavért Anton Lacko (Antonius Latzko), a tervszerűen telepített falut mutatja be. IAS/SzTL, F:272, 18-A-17/aec.1794

8.

Mapa Talketa (Talkett) iz 1785. godine, prikazuje severni deo pustare Tompa, koji je posle dužeg pograničnog spora 1786. godine dodeljen susednom feudalcu barunu Orciju (Orczy).

Tompa-puszta északi része országutaival, vizeivel és fontosabb helyeivel a terepen. Hosszabb határmenti per után 1786-ban a szomszéd földbirtokos, Orczy báró tulajdonába került. IAS/SzTL, F:003, 3.1.3.6.

Mapa iz 1789. godine, Gabriela Vlašića (Gabriel Wlassich) o pustari Đurđin (Györgyén) koji pripada slobodnom kraljevskom gradu Subotica (Maria Theresiopolis) i ima površinu od 6109 katastarskih jutara i 923 kvadratnih hvati.

Szabadka (Maria Theresiopolis) szabad királyi város hatósága alá tartozó Györgyén-puszta, 6109 kataszteri hold és 923 négyzetöl területével. IAS/SzTL, F:003.1.3.22.

9.

Pustara Zobnatica 1776. godine, sa označenim individualnim posedima, javnim pašnjakom, putevima i susednim područjima. Autor: Leopold Kovač (Leopoldus Kovats).

Zobnatica-puszta feltüntetett magánbirtokaival, közös legelőivel, utáival és szomszédos területeivel. Leopoldus Kovats. IAS/SzTL, F:003, 3.1.3.1.

1786. TOMPA / TOMPA

10.

Karta spojenih županija Bač i Bodrog, 1802-1811.

Bács és Bodrogh törvényesen egyesült vármegyék térképe, 1802-1811, Anton Kvitic (Anton Quits). IAS/SzTL. Biblioteka br.389 Könyvtár.

1802-1811, ŽUPANIJA BAČ/ BÁCS VÁRMEGYE

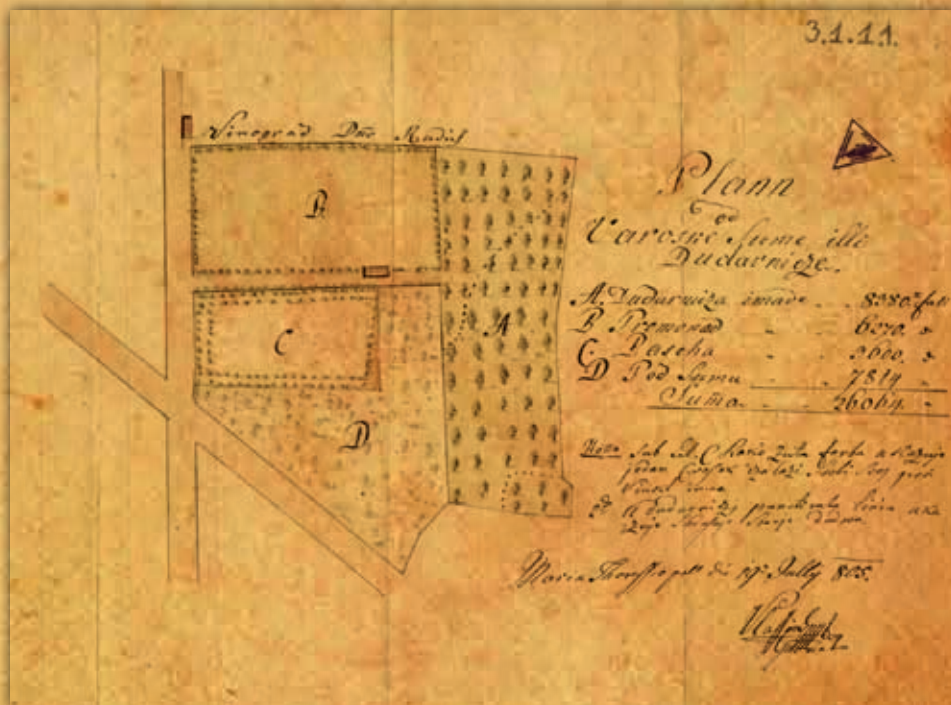
Detalji iz premera intravilana Subotice iz 1938/39 godine: Gradske kuće, Velike gostione i mesarnice.

Részletek Szabadka házhelyeinek felméréséről 1838-39-ből: Városháza, Városi Nagy Vendégfogadó és mézártszék. IAS/SzTL, F:272.940.

11.

Plan varoške šume – Dudarnice. 1805, Vlašić (Vlassich).

A városi kiserdő – epreserdő terve. AS/SzTL, F:003; 3.1.11.

1805. DUDOVA ŠUMA / SÉTAERDŐ

Karte Antona Bauera (Bauer Anton) iz 1805. godine; Subotica sa teritorijem, Čantavir, Bajmok, Bačka Topola i Mali Idoš iz katastarskog premera naselja županije Bač.

Bauer Anton: Szabadka és környéke, Csantavér, Bajmok, Topolya és Kishegyes térképei Bács vármegye településeinek kataszteri jellegű felméréséből. IAS/SzTL, F:003; 3.3.2.99; 3.3.2.97; 3.3.2.96; 3.3.3.92; 3.3.3.95.

12.

Plan pustare Ludoš sa stanjem sadašnjih i bivših proizvođača duvana kao zakupaca na otkupljenim zemljištima. Na karti su ucrtane i stambene i ekonomske zgrade stanovnika pustare, kao i bunari, suvače i putevi. Autor: Vlašić (Vlassich).

Ludas-puszta térképe az egykori és mostani dohánytermesztők bérelt és megváltott földterületeiről. A térképen jelölték a puszta lakóinak lakó- és gazdasági épületeit, a kutakat, a szárazmalmokat és az utakat is. IAS/SzTL, F:003; 3.1.3.23.

Karta celokupne teritorije grada Subotica.

Autor: Pal Karvazi (Karvázy Pál) 1887.

Térkép Szabadka város összes területéről. IAS/SzTL, F:003; 3.2.2.17.

13.

Idejna rešenja ozelenjavanja bolničkog dvorišta i bašte u susedstvu Rogine bare i Kalvarije, 1817.

A Rogina-bara tőszomszédságában a kórház udvarának és kertjének, valamint a Kálvária parkosításának ötlettervei, erdei és gyümölcsfákkal. IAS/SzTL, F:272. 15-A-19/pol. 1817.

Mapa pošumljenog peskovitog zemljišta u blizini Radanovačke šume u jesen 1838. godine (186 kj. 1000 kv.hv.). 1839, Šandor Tot (Tóth Sándor).

A Radanováczi-erdő közelében 1838 őszén erdősített homokos földterületekről készült rajz (186 kat.hold 1000 négyszögöl). IAS/SzTL, F:272. 16-A-184/aec.1839

14.

Plan parcelisanog zemljišta zvanog "Bajin hat", koji se graniči sa Mlakom, sa naznačenim grobljem, oranicama i močvarnim terenom, kao i zemljištem pogodnim za pečenje cigle. 1822, J. Vistingner (J. Wüstinger).

A Rogina-bara melletti Bain-hátnak nevezett terület parcellázásának terve, melyen bejelölték többek között a temetőt, a termőföldeket, elárasztott területeket, valamint a tégláégetésre alkalmas földeket. IAS/SzTL, F:003; 3.1.2.18.

15.

Plan inženjera Vistingera (Wüstinger) o regulaciji ulica i uređenju unutrašnjosti grada radi dobivanja novih kućišta iz 1822. godine. 1822, J. Vistingner (J. Wüstinger)

Wüstinger mérnök terve a város utcáinak és a városközpont rendezéséről az új telkek kijelölése érdekében 1822-ből. IAS/SzTL, F:013, 24-B-31/Scult.1822

1822. SUBOTICA, VISTINGER / SZABADKA, WÜSTINGER

16.

Plan kolonizacije Šandora sa spiskom naseljenika. 1823.

Sándor telepítésének terve a telepések jegyzékével. IAS/SzTL, F:012.27/a.

17.

Plan spajanja jezera Palić sa Tisom preko potoka Kireš (1824) i karta Ludoškog jezera sa devet zona pod trskom (1839). 1824. G. Aracki (Gab. Aradszký); 1839, Šandor Tot (Tóth Sándor).

A Palicsi-tó és a Tisza a Körös-patak általi összekapcsolásának terve, és a Ludasi-tó nádasainak kilenc részre osztásának térképei. IAS/SzTL, F:003, 3.1.2.22; 3.1.3.89

24

18.

Plan građevinskih placeva i budućih vila za izgradnju kod Paličkog jezera iz 1854. godine. 1854, J. Skulteti (Joh. Scultety)
A Palicsi-tó melletti telkek és az építendő villák terve 1854-ből. IAS/SzTL, F:273, 9/aec.1854.

Crtež prodalog peskovitog područja na Paliću, sa prikazom centra kupališta.
Vázlatrajz a Palics környékén eladott homokbuckákról, amely egyben bemutatja a fürdőhely központját is. IAS/SzTL, F:003. 3.1.2.45.

Gradsko veće je 14. septembra 1841. godine odobrilo izgradnju Paličkog parka. Plan parka iz 1841. godine, u kojem je već naredne godine bilo posađeno 6000 sadnica na četvrtini njegove površine.
A városi tanács 1841. szeptember 14-én jóváhagyta a Palicsi kert létesítését. A park terve 1841-ből, amelynek egynegyedét a következő évben már 6000 fával beültették. F:272. 20-A-16/aec.1842

19.

Skice Malog Idoša (Klein Hegyes) sa barama, mestima prekrivenim trskom, placevima od broja 1 do 572 i neposredne okoline naselja iz 1857. godine.
Kishegyes község (Klein Hegyes) vázalattérképei a vizeivel, nádasaival, telkeivel (1-572), és a település közvetlen határterületéről 1857-ből. IAS/SzTL, F:3.3.3.126.

20.

Plan grada Subotica i atara (M. Theresiopol) sa pustarama, vinogradima, baštama i označenim lovnim područjima. 1858, Petar Lalić (Lalits Péter).
Szabadka város (M. Theresiopol) és határának térképe pusztákkal, szőlőkkel, kertekkel és vadászkörzetekkel. IAS/SzTL, F:003, 3.1.3.92.

1858. SUBOTICA LOVNE TERITORIJE / SZABADKA VADÁSZTERÜLETEK

21.

Rukopisna mapa ulične mreže grada Subotice sa nazivima ulica, sa označenim apotekama Ignaca Joa, Ignaca Hofbauera i Jožefa Brenera, sakralnim objektima i gradskim kapijama iz 1868. godine. 1868, Đerđ Stojanović (Sztójanovics György).

Szabadka város kéziratos utcahálózati térképe a bejelölt utcanevekkel, Joó Ignác, Hoffbauer Ignác és Brenner József gyógyszerészeivel, szakrális építményekkel és a városi kapukkal 1868-ból. IAS/SzTL, F:003, 3.1.1.4.

22.

Rukopisna mapa ulične mreže grada Subotice crtana radi prikaza trgovine drvima iz 1869. godine. Đerđ Stojanović (Sztójanovics György). Szabadka város kéziratos utcahálózati térképe 1868-ból, amely a fakereskedések bemutatása céljából készült. IAS/SzTL, F:003, 3.1.1.5.

1869. SUBOTICA /SZABADKA

23.

Rukopisna karta gradske teritorije Subotice, podeljena na osam kvartova, po katastarskom premeru iz 1838/39 godine, sa nazivima svih ulica i ucrtanim javnim objektima i željeznicom. 1874, Adolf Goldštajn (Goldstein Adolf).

Szabadka kéziratos utcahálózati térképe, az 1838-39-ben végzett kataszteri felmérés szerinti nyolc kör határvonalával, utcanevekkel, valamint a bejelölt középületekkel és vasúttal. IAS/SzTL, F:003, 3.1.1.25.

24.

Vojna karta Subotice, Bačke Topole i Bajmoka iz 1881. godine.

Katonai térkép Szabadkáról, Topolyáról és Bajmokról 1881-ből. IAS/SzTL, F:003, 3.2.2.25.

25.

Detaljni list katastarske mape iz 1882. godine i listovi o posedu i vlasništvu iz zemljišno knjiškog uložka, koji su bili u primeni sve do obnove zemljišnih knjiga (1960-1965).

Kataszteri térképszelvény 1882-ből, és a korabeli telekkönyvi betétnek birtok- és tulajdoni lapjai, melyeket a telekkönyv felújításáig (1960-1965) alkalmaztak. IAS/SzTL, F:277.29.; F:466.

26.

Karta za identifikaciju detaljnih listova katastarske opštine Subotica. 1929, Vladimir Bednjagin.

Szabadka kataszteri község szelvényazonosító térképe. IAS/SzTL, F:003; 3.1.2.57.

27.

Karta ulične mreže iz 1884. godine, nastala nakon izvršenog detaljnog premera građevinskog reona grada, svih ulica i trgova, po inženjeru Mihajlu Kenjvešu Totu, koja je publikovana u Monografiji Ištvana Ivanjija 1892. godine. Mihajl Kenjveš - Tot (Könyves - Tóth Mihály).

Az 1884. évi utcahálózati térkép, az építkezési reon, Könyves Tóth Mihály mérnök munkája, mely a város utcáinak és tereinek részletes felmérésének eredménye, és Iványi monográfiájában is megjelent. IAS/SzTL, F:003; 3.2.1.4.

28.

Detaljni list katastarske mape za centar Bajmoka. 1907.

Bajmok központjának kataszteri térképszelvénye IAS/SzTL, F:277.38.

29.

Karta ulične mreže slobodnog kraljevskog grada Subotica. 1911, Istvan Frankl ml. (ifj. Frankl István).

Szabadka szabad királyi város utcahálózatának térképe. IAS/SzTL, F:003, 3.1.2.74.

1911. SUBOTICA / SZABADKA

30.

Nerealizovani regulacioni plan /današnje/ Aleje Maršala Tita, i karta ulične mreže Subotice. 1910, 1915, Istvan Frankl (Frakl István).

A /mai/ Tito Marsal sugárút nem megvalósított szabályozási terve, és Szabadka utcahálózatának térképe. IAS/SzTL, F:003, 3.1.1.14.

1910. RADIJALNI PUT / SUGÁRÚT

31.

Katastarska karta Bačke Topole. 1918.

Topolya katazsteri térképe. IAS/SzTL, F:003, 3.3.3.125.

32.

Karta grada Subotice sa nazivima ulica i označenim kvartovima. 1921, inž. Petrović i inž. Oton Tomandl

Szabadka térképe az utcanevek és a kerületek feltüntetésével. IAS/SzTL, F:003, 3.2.2.17.

33.

Karta Subotice sa teritorijem na koju su naknadno unete promene granične linije u 1923. godini.

Szabadka város térképe a hozzá tartozó területekkel amelyet 1923- ben módosítottak. IAS/SzTL, F:047, I-183/1923.

34.

Na štampanoj karti ulične mreže Subotice (1928) su 1930. godine obeležena mesta na grobljima određena za samoubice. Gradsko građevinsko odeljenje (Szabadka Épitészeti ügyosztálya). *Az 1928-ban nyomtatott utcahálózati térképre 1930-ban bejelölték a városi temetőkből a város által meghatározott temetkezési helyeket az öngyilkosok részére. IAS/SzTL, F:047, II-70/1927.*

35.

Pregledni nacrt gradske ekonomije Subotica-Palić. 1926, inž. Prohaska. *A Szabadka-Palics városi gazdaság áttekintő vázlatrajza. IAS/SzTL, F:047, XVII 4/1926.*

Karta užeg i šireg građevinskog reona i zaštitnog pojasa grada Subotica. 1934, inž. Petrović, inž. Tomandl. *Városterkép a szűkebb, illetve tágabb építkezési körzetről, valamint a várost körülvevő védőövezetről. IAS/SzTL, F:003, 3.3.1.21.*

1934. SUBOTICA GRAĐEVINSKI REON / SZABADKA, ÉPÍTÉSI TERÜLETEK

36.

Karta sa prikazom bačenih bombi iz aviona i oštećenih blokova zgrada u 1944.-1945. godini. *Az 1944-1945-ben a légitámadásban megsérült épülettömböket ábrázoló térkép. IAS/SzTL, F:003, 3.2.1.71.*

37.

Karta područja Subotice sa granicama reona i narodnih odbora. 1948, Viktor Pinkava. *Szabadka és határának térképe a körzetek és népbizottságok bejelölt hatáiraival. IAS/SzTL, F:003, 3.2.2.63.*

38.

Karta izgradnje grada Subotica po vrsti materijala objekata i puteva. 1950, H. Vajgel (Weigel H.). *Szabadka város épületeinek és utcáinak térképe az építkezési anyag fajtái szerint. IAS/SzTL, F:003, 3.2.1.61.*

28

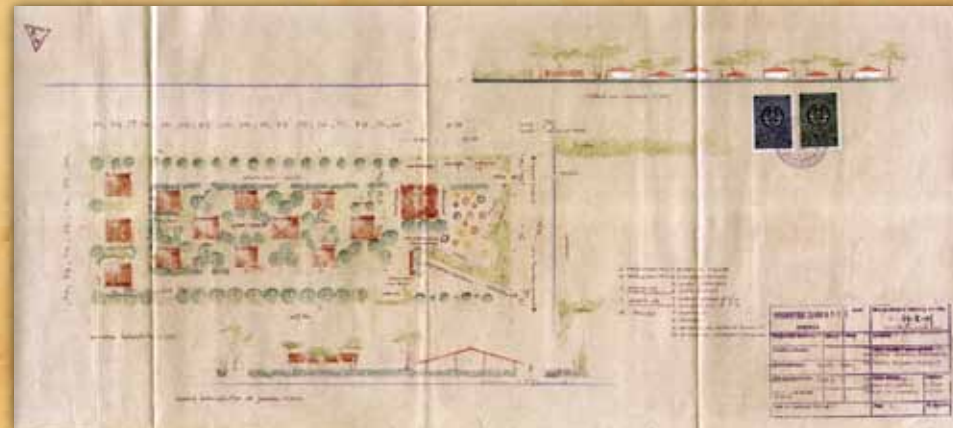

1964. SUBOTICA, PRIVREDA / SZABADKA, GAZDASÁG

39.

Privredna karta sreza Subotica (izrađena prilikom razrade plana perspektivnog regionalnog razvoja poljoprivredne komune Subotica) iz 1964.

A Szabadkai járás gazdasági térképe (a regionális mezőgazdasági fejlesztés tervéből). IAS/SzTL, F:003, 3.2.2.92.

1968. PALIĆ / PALICS

Situacija letovališta projektovanog uz obalu Palićkog jezera za investitora: Turističko - ribolovačko udruženje „Palić-Subotica”. 1954, K. Hofman.

A Palić-Subotica Turista és Horgász Egyesület megrendelésére készült helyszínrajz a Palicsi-tó partján tervezett nyaralóhelyről. IAS/SzTL, F:068, V-1968/1954.

29

Kvala

**Izložbu su pomogli
A kiálitást támogatták**

Köszönöm

3.0

Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva Republike Srbije

Република Србија - Министарство културе, информисања и информационог друштва
Republic of Serbia - Ministry of Culture, Media and Information Society
République de Serbie - Ministère de la Culture, médias et société de l'information

Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje

Grad Subotica

JKP Vodovod i kanalizacija Subotica

JKP Subotičke pijace

Rasveta d.o.o.

Skala Green d.o.o.

Subotica na starim kartama i mapama

СУБОТИЦА, SUBOTICA, SZABADKA
2011